

Fra: info@cfu-net
Til: [Nathalie Vestergaard Bull](mailto:Nathalie.Vestergaard.Bull)
Emne: SV: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)
Dato: 1. februar 2023 09:56:33
Vedhæftede filer: [image005.png](#)

Kære Nathalie.

CFU har ikke bemærkninger til den fremsendte høring.

Med venlig hilsen

Camilla Christensen

Assistent

CFU - Centralorganisationernes Fællesudvalg

Niels Hemmingsens Gade 10, 4.

1153 København K

Telefon 33 76 86 74

Mail: cc@skaf-net.dk

Fra: Nathalie Vestergaard Bull <Nathalie.Vestergaard.Bull@uvm.dk>

Sendt: 30. januar 2023 14:25

Til: amnesty@amnesty.dk; ptm@boernesbureau.dk; bkf@bkchefer.dk; Børnerådet <brd@brd.dk>; bf@boernesagen.dk; bv@bornsvilkar.dk; info@cfu-net <info@cfu-net.dk>; info@cepos.dk; cevea@cevea.dk; dlf@dlf.org; info@privateskoler.dk; formand@danmarksvejlederforening.dk; da@da.dk; dcum@dcum.dk; dfs@dfs.dk; dhf@dhf-net.dk; duf@duf.dk; bestyrelserne@deg.dk; lederne@deg.dk; info@danskeforlag.dk; kontakt@dgsnet.dk; mail@danskegymnasier.dk; dh@handicap.dk; vuc@vuc.dk; bestyrelsesforeningen@vuc.dk; dus@dus.dk; dea@dea.nu; mail@dukh.dk; dch@dch.dk; akn@dkr.dk; Danmarks Evalueringsinstitut <eva@eva.dk>; fh@fho.dk; info@fobu.dk; ligevaerd@ligevaerd.dk; post@forhandlingsfaellesskabet.dk; fofa@fofa.dk; gymbf@gymbf.dk; gl@gl.org; kontakt@hvororderenvoksen.dk; info@humanrights.dk; info@justitia-int.org; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; kontakt@kraka.org; Landselevbestyrelsen@foa.dk; Landselevbestyrelsen@foa.dk; lh@handelselever.dk; Jakob.Holst@brk.dk; lgbt@lgbt.dk; lof@lof.dk; Lærernes Centralorganisation <lc@skaf-net.dk>; od@od.dk; signe@od.dk; kontor@ordblind.org; info@privateskoler.dk; redbarnet@redbarnet.dk; Julie Heidemann <Julie.Heidemann@uvm.dk>; SIRI Rådet for Etniske Minoriteter <rem@siri.dk>; Rådet for Socialt Udsatte <post@udsatte.dk>; sumh@sumh.dk; info@sexogsamfund.dk; UUDK@UUDANMARK.dk
Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Birte Iversen <birte.iversen@uvm.dk>; Camilla Abel Trier <Camilla.Trier@uvm.dk>; Jesper Schaumburg-Müller <jesper.schaumburg-muller@uvm.dk>

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning) i

høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag senest **fredag den 24. februar 2023 kl. 12.00**

Høringssvar kan sendes til AARJK@uvm.dk med angivelsen "**Høring – Obligatorisk seksualundervisning**" samt afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på [Høringsportalen](#).

Med venlig hilsen
Nathalie Vestergaard Bull
Fuldmægtig

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**

Departementet
Juridisk Kontor
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf. nr.: 32 92 50 00

Direkte tlf.: +45 29 32 82 90
E-mail: Nathalie.Vestergaard.Bull@uvm.dk

FORTROLIGHED: Denne e-mail og evt. vedhæftede filer kan indeholde fortrolige oplysninger. Er du ikke rette modtager, bedes du venligst omgående underrette os og derefter slette e-mailen og enhver vedhæftet fil uden at beholde en kopi og uden at videregive oplysninger om indholdet.

Vores persondatapolitik fremgår af vores hjemmesider:

<https://www.skaf-net.dk/persondatapolitik>

<https://www.lc.dk/persondatapolitik>

<https://www.co10.dk/persondatapolitik>

LGBT komiteen arbejder med lovgivning og rettigheder i relation til LGBT-personer og er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk

komiteen.dk

Tina Thranesen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

5. februar 2023

Til aarjk@uvm.dk

Høring – Obligatorisk seksualundervisning

I "Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)" anføres:

2. I § 29 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* Seksualundervisning skal, hvor det er relevant, indgå som en del af undervisningen. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet og får mulighed for at reflektere herover.«

LGBT komiteen tilslutter sig tilføjjelsen af *stk. 7* i § 29, men finder det væsentligt, at der laves en tilføjjelse, så tilrettelæggelsen af undervisningen også kommer til at omhandle forhold om kønsidentitet.

I begrundelsen for indføjjelsen af § 29, *stk. 7* omtales elevernes håndtering af uønsket seksuel interesse indgående. LGBT komiteen er enig i vigtigheden af elevernes forståelse af kropslig autonomi, men mener samtidig, at denne forståelse også bør omfatte kønsidentitet. Transpersoner er mere synlige i dag end tidligere – både i elevgruppen og i populærkulturen. Men samtidig viser undersøjjelser, at transpersoner har ringe trivsel.

Derfor mener LGBT komiteen, at når der indføres en obligatorisk seksualundervisning, altså en undervisning i krop og køn, og der i øvrigt heri retteligen indgår undervisning i kropslig autonomi, så bør undervisningen også omfatte kønsidentitet.

LGBT komiteen anbefaler, at § 29, *stk. 7* formuleres som følger:

»*Stk. 7.* Seksualundervisning skal, hvor det er relevant, indgå som en del af undervisningen. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet og i forhold om kønsidentitet samt får mulighed for at reflektere herover.«

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Tina Thranesen

Søren Laursen

Høring over forslag til Lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

København, d. 6. februar.

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovenstående lovforslag.

Vi har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Natacha Holst Hansen,
Fungerende sekretariatschef

BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Den 09. 02 2023

Vedrørende sagsnr.: 22/20740

Høring over forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier har ingen bemærkninger til ovenstående høring.

På vegne af Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier

Thomas K. Ankersen
Chefkonsulent

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

København den 18. februar 2023

Høring over forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Danmarks Vejlederforening takker for muligheden for at afgive høringsvar på lovændringen.
DVF har ingen kommentarer til lovændringen.

Med venlig hilsen
på Bestyrelsens vegne

Karina Meinecke
Formand

Fra: [DEP - AAR JK](#)
Til: [Nathalie Vestergaard Bull](#)
Emne: VS: Høring - Obligatorisk seksualundervisning, Danmarks Private Skoler
Dato: 21. februar 2023 09:32:31
Vedhæftede filer: [image001.png](#)
[image002.png](#)
[image003.png](#)
[image004.png](#)

Fra: Simone Dalsgaard <sd@privateskoler.dk>

Sendt: 21. februar 2023 09:19

Til: DEP - AAR JK <AARJK@uvm.dk>

Cc: Søren Tonnesen Lodahl <stl@privateskoler.dk>; Karsten Suhr <ks@privateskoler.dk>

Emne: Høring - Obligatorisk seksualundervisning, Danmarks Private Skoler

Til

Børne- og Undervisningsministeriet,
Departementet

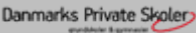

Vedr. Høring over forslag til lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

I høringsbrev af 30. januar 2023 anmoder Børne- og Undervisningsministeriet om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Foreningen Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier takker for muligheden til at give vores synspunkter til kende.

Vi har ingen særlige bemærkninger til lovforslaget.

På foreningens vegne,

Med venlig hilsen

   	<p>Simone Dalsgaard Chefkonsulent Kommunikationsansvarlig Phone: +4560771719 Email: sd@privateskoler.dk</p> <p>Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier Ny Kongensgade 15, 1472 København K Phone: + 45 33307930 www.privateskoler.dk</p>
--	---

Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

København, 20. februar 2023

Høring over forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser

Børne- og Undervisningsministeriet har ved e-mail af 30. januar 2023 anmodet om Red Barnets eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser. Red Barnet har følgende bemærkninger:

Medianen for hvornår danske unge har sex første gang er ca. 16. år¹, altså i gymnasiealderen. Dertil ser vi en bekymrende udvikling ift. sex uden samtykke (voldtægt eller voldtægtsforsøg) blandt 15- og 19-årige unge², hvilket er med til at understrege væsentligheden af obligatorisk seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser. Red Barnet er positive over, at eleverne i undervisningen skal stifte bekendtskab med emner som f.eks. samtykke, grænser, prævention og seksuelt overførte sygdomme. Desuden vil vi opfordre til, at den digitale dimension eksplicit nævnes som en integreret del af de tematikker, som undervisningen skal dække. Så eleverne f.eks. også undervises i samtykke og grænser online. Unge udlever i høj grad deres seksualitet online, hvor de flirter og deler intime billeder. Men vi ser desværre, at nogle unge videregiver andres intime billeder uden samtykke. Det kan have store og uoverskuelige konsekvenser både for ofret og for den som videregiver materialet. På baggrund af bl.a. Red Barnets specialviden fra vores indsatser – anmeldertjenesten AnmeldDet og SletDet Rådgivningen er det vores vurdering, at undervisning i samtykke og grænser online vil have en vigtig forebyggende betydning. Red Barnet finder derudover, at seksualundervisning også bør være en obligatorisk del af undervisningen på erhvervsuddannelserne. Endeligt bifalder Red Barnet, at miljø og klima omfattes af lovforslaget som dannelsesperspektiver.

Spørgsmål til ovenstående kan stiles til senior børnerettighedsjurist, Amalie Bang: amba@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Johanne-Schmidt Nielsen, generalsekretær

¹ Graugaard, C., Møhl, B. og Giraldi, A. Sexologi: Faglige perspektiver på seksualitet. (2019) (red.). 1. udg. København: Munksgaard

² <https://www.vive.dk/da/udgivelser/boern-og-unge-i-danmark-velfaerd-og-trivsel-2022-18610/>

Fra: [Dansk Arbejdsgiverforening](#)
Til: [Nathalie Vestergaard Bull](#)
Cc: [DEP - AAR JK](#)
Emne: SV: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)
Dato: 8. februar 2023 10:17:00
Vedhæftede filer: [image006.png](#)

Kære Nathalie Vestergaard Bull

Ovennævnte falder uden for DA's virkefelt, og vi ønsker ikke at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jeanet Danneberg Jepsen
Ledelsessekretær

Vester Voldgade 113
1552 København V
Direkte +45 33 38 92 76
Mobil +45 29 20 02 76
Mail jdj@da.dk
Web da.dk

Denne mail er tilsigtet en bestemt modtager og kan indeholde fortrolige oplysninger. Er du ikke den rette modtager, beder vi dig om at orientere os ved at besvare denne mail og derefter slette den. Det er ikke tilladt at beholde, kopiere, videresende eller bruge oplysninger fra denne mail, hvis du ikke er den rette modtager.

Fra: Nathalie Vestergaard Bull <Nathalie.Vestergaard.Bull@uvm.dk>

Sendt: 30. januar 2023 14:25

Til: amnesty@amnesty.dk; ptm@boernesbureau.dk; bkf@bkchefer.dk; Børnerådet <brd@brd.dk>; bf@boernesagen.dk; bv@bornsvilkar.dk; info@cfu-net.dk; info@cepos.dk; cevea@cevea.dk; dlf@dlf.org; info@privateskoler.dk; formand@danmarksvejlederforening.dk; Dansk Arbejdsgiverforening <DA@da.dk>; dcum@dcum.dk; dfs@dfs.dk; dhf@dhf-net.dk; duf@duf.dk; bestyrelserne@deg.dk; lederne@deg.dk; info@danskeforlag.dk; kontakt@dgsnet.dk; mail@danskegymnasier.dk; dh@handicap.dk; vuc@vuc.dk; bestyrelsesforeningen@vuc.dk; dus@dus.dk; dea@dea.nu; mail@dukh.dk; dch@dch.dk; akn@dkr.dk; Danmarks Evalueringsinstitut <eva@eva.dk>; fh@fho.dk; info@fobu.dk; ligevaerd@ligevaerd.dk; post@forhandlingsfaelleskabet.dk; foa@foa.dk; gymbf@gymbf.dk; gl@gl.org; kontakt@hvorerderenvoksen.dk; info@humanrights.dk; info@justitia-int.org; Kommunernes Landsforening <KL@KL.DK>; kontakt@kraka.org; Landselevbestyrelsen@foa.dk; Landselevbestyrelsen@foa.dk; lh@handelselever.dk; Jakob.Holst@brk.dk; lgbt@lgbt.dk; lof@lof.dk; lc@skaf-net.dk; od@od.dk; signe@od.dk; kontor@ordblind.org; info@privateskoler.dk; redbarnet@redbarnet.dk; Julie Heidemann <Julie.Heidemann@uvm.dk>; SIRI Rådet for Etniske Minoriteter <rem@siri.dk>; Rådet for Socialt Udsatte <post@udsatte.dk>;

sumh@sumh.dk; info@sexogsamfund.dk; UUDK@UUDANMARK.dk

Cc: Ole Hvilsom Larsen <Ole.Hvilsom.Larsen@uvm.dk>; Birte Iversen <birte.iversen@uvm.dk>; Camilla Abel Trier <Camilla.Trier@uvm.dk>; Jesper Schaumburg-Müller <jesper.schaumburg-muller@uvm.dk>

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Til adressater på vedlagte høringsliste

Hermed sendes udkast til forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning) i høring. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Børne- og Undervisningsministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger til udkastet til lovforslag senest **fredag den 24. februar 2023 kl. 12.00**

Hørings svar kan sendes til AARJK@uvm.dk med angivelsen "**Høring – Obligatorisk seksualundervisning**" samt afsenders navn i emnefeltet.

Materialet lægges endvidere på [Høringsportalen](#).

Med venlig hilsen
Nathalie Vestergaard Bull
Fuldmægtig

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**

Departementet
Juridisk Kontor
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf. nr.: 32 92 50 00

Direkte tlf.: +45 29 32 82 90
E-mail: Nathalie.Vestergaard.Bull@uvm.dk

Ryomgård den 23. februar 2023

Hørings svar til forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Da seksualundervisning er særdeles relevant i forhold til vores arbejde, vil vi i Intersex Danmark gerne benytte os af muligheden for, at blive hørt i denne sammenhæng.

Intersex Danmark er en menneskerettighedsbaseret forening for interkønnede, vi arbejder målrettet, for at sikre menneskerettighederne for, og for at forbedre forholdene for, alle interkønnede i Danmark, såvel børn, som unge og voksne, uanset interkønsvariation.

Interkønnede personer, er født med atypiske variationer i deres køns karakteristika, i en eller flere af følgende kategorier: Kønskromosomer, hormon-niveauer, kønsorganer, reproduktive organer, kønskirtler og sekundære kønstræk (Ansigt og kroppsbehåring, brystvækst osv.) der er forskellig fra, hvad der anses som typisk og dermed socialt acceptabelt, for hanlige og hunlige kroppe.

Interkønnede er hverken entydigt hankøn eller hunkøn, og interkønnede kan, på trods af tildelt fødselskøn, og eventuel efterfølgende kirurgi eller behandling, ikke forventes at være i besiddelse af en anatomi, der fuldt ud, eller udelukkende, er enten hanlig eller hunlig.

FN, EU, samt internationale Menneskerettigheds- og Interkøns-organisationer verden over, regner med at op imod 1,7% svarende til 1 ud af 60 af personer fødes som interkøn, hvilket betyder at der statistisk set, i gennemsnit vil være 1 interkønnet på hver årgang, i alle folkeskoler, gymnasier, m.v. landet over.

Der er en udbredt mangel på viden om interkøn, overalt i samfundet, dette blev bla. italesat i undersøgelsen "Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have en LGBTI-identitet i Danmark (2020)" hvor hele 73% tilkendegav, at de oplevede at der kun i lav grad eller meget lav grad, er tilstrækkelig viden om interkønnede personer i Danmark.

(Side 78, Tabel B6.49)

Link: [udfordringer og stigma ift at have lgbti-identitet.pdf \(bm.dk\)](https://www.intersexdanmark.dk/udfordringer-og-stigma-ift-at-have-lgbti-identitet.pdf)

Den manglende viden om interkøn, har indflydelse på alle områder og stadier af den interkønnedes liv og fører til ensomhed og mistrivsel.

Interkønnede ligger katastrofalt højt i statistikkerne, når det kommer til ensomhed og mistrivsel, samme rapport viser at interkønnede, målt ud fra WHO-5 og TILS, ligger væsentligt højere i statistikken over personer ramt af mistrivsel og ensomhed end den generelle befolkning, men også langt højere end de øvrige i LGBTI+ gruppen, således lå :

45% af de adspurgte interkønnede i enten middel- eller højrisikogruppen for depression og langvarig stressbelastning og

64% af de adspurgte interkønnede tilkendegav at de er ensomme.

I relation til ensomhed udgør andelen af ensomme i den generelle befolkning 5%. Andelen af ensomme udgør til sammenligning 46% blandt transpersoner, 32% blandt biseksuelle, 22% blandt lesbiske og 19% blandt bøsser.

(Side 79 Tabel B6.52 og B6.53 og Side 72 Tabel 7.2)

Link: [udfordringer_og_stigma_ift_at_have_lgbti-identitet.pdf \(bm.dk\)](#)

Den manglende viden om interkøn fører desuden til stigmatisering og andetgørelse af interkønnede personer, og grundet manglende sprog til at italesætte interkøn også til sygeliggørelse, både i den almene befolkning, men i også i medicinsk, retsligt og politisk regi.

En forbedring af Interkønnede personers trivsel og inklusion i samfundet, afhænger af en grundlæggende og menneskerettighedsfunderet viden om interkøn i samfundet. Denne viden bør etableres i grundskolen og udbygges på de gymnasiale, og videregående uddannelser.

Vigtigheden af at sikre, viden om interkøn i samfundet, er bl.a. blevet rejst i Europarådets Resolution 2191 "Promoting the Human Rights of and eliminating discrimination against Intersex people" Hvor der i punkt 4, omkring situationen for interkønnede personer, fremgår følgende:

"... concerted efforts are still needed to raise public awareness as to the situation and rights of intersex people so as to ensure that they are fully accepted in society, without stigmatisation or discrimination"

Link : [PACE website \(coe.int\)](#)

Det er således for os som forening og for de mennesker vi repræsenterer, af afgørende betydning at sikre at neutral og ikke sygeliggørende viden om interkøn, bliver en del af undervisningen I det danske skolesystem, fra folkeskolen, til de gymnasiale uddannelser og hele vejen op til de videregående uddannelser.

Vi har med baggrund i ovenstående læst forslaget igennem og velkommer forslaget om at gøre seksualundervisning obligatorisk på de gymnasiale uddannelser, men vi vil dog anbefale følgende ændringer til forslaget.

Vedr. den foreslåede ændring hvor § 29 indsættes som stk. 7: »Stk. 7. Seksualundervisning skal, hvor det er relevant, indgå som en del af undervisningen. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet og får mulighed for at reflektere herover.«

- Vi mener ikke at det er tilstrækkeligt at, seksualundervisning, hvor det er relevant, skal indgå som en del af undervisningen, vi mener at det er afgørende, at seksualundervisning gøres til et timesat fag.
- At der bør udarbejdes en læreplan på området der bl.a. inkluderer interkøn.

MVH

Inge Toft Thapprakhon

Talsperson

Intersex Danmark

G1 Kirkevej 2b

8550 Ryomgård

Intersexdanmark@gmail.com

Høringssvar fra GL – Obligatorisk seksualundervisning samt miljø og klima som dannelsesaspekter

GL har den 30. januar 2023 modtaget høring over forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning).

GL har følgende overordnede kommentarer til ændringer i lovteksten:

- Gymnasiets nuværende formålsparagraf tillader allerede til fulde, at skolerne kan arbejde med miljø og klima som dannesperspektiver. GL støtter, at miljø og klima indgår som dannesperspektiver i de gymnasiale uddannelser. Det vigtige er imidlertid, at der skabes et reelt rum for at drøfte lokalt, hvordan man arbejder med dannesperspektiver som natur, miljø og klima.
- GL støtter, at der indføres obligatorisk seksualundervisning
- GL mener, at eux bør omfattes af aftalen om obligatorisk seksualundervisning
- Der mangler politisk prioritering ift. at de mange opgaver, som løbende tilføjes til gymnasiernes i forvejen lange række af opgaver risikerer at true fordybelse og faglighed. GL mener, at en forudsætning for at nå lovforslagets formål om at styrke seksualundervisning samt arbejdet med natur, miljø og klima er at mindske stoftrængselen i fagene samt tilføre ressourcer til implementering.

Miljø og klima som dannesperspektiver:

Natur, miljø og klima er væsentlige perspektiver i tidens almene dannelse og det afspejler sig både i gymnasiernes undervisning og drift. For at udfolde perspektiverne vil det være nødvendigt at supplere lovændringen med:

Ressourcer til efteruddannelse

- Adgang til og reel mulighed for efteruddannelse af underviserne samt faglig udvikling

Forenkling af læreplaner

- De eksisterende læreplaner skal forenkles. Det er en forudsætning for at nå lovforslagets formål om at styrke arbejdet med natur, miljø og klima, at stoftrængselen i fagene mindskes.
- GL foreslår, at 2017-reformens forsimplede kompetencetænkning i form af globale, digitale og innovative kompetencer samt karrierelæring fjernes fra de enkelte læreplaner.

Obligatorisk seksualundervisning:

Finansiering

- Skolerne pålægges med forslaget en forpligtigelse til at gennemføre obligatorisk seksualundervisning, som ikke er finansieret. Der er afgørende, at der afsættes dækkende midler til skolerne.

Behov for en vejledning

- For at understøtte skolernes implementering af aftalen, skal der formuleres en vejledning, der præciserer, hvad formålet med obligatorisk seksualundervisning er, omfanget af seksualundervisningen samt hvilket indhold, der skal være i indsatsen.

Kvalitet i indsatsen og uddannelse af lærere

- Det er positivt, at der udarbejdes inspirationsmateriale. Men der er behov for flere indsatser til at sikre kvaliteten i seksualundervisningen i og med at seksualundervisning er en ny forpligtigelse på gymnasieuddannelser. Fx at UVM tilbyder efteruddannelse af lærere uden omkostninger for skolerne, at der formuleres specificerede krav til eksterne udbydere af undervisningsforløb, at UVM tilbyder taskforce, der kan bistå skolerne med opgaven eller tilsvarende.
- Der bør ikke gælde andre forhold omkring åbenhed overfor forældre og andre i relation til det undervisningsmateriale, der anvendes i seksualundervisningen sammenlignet med andre områder.

Indhold i seksualundervisningen

- Det er ikke tilstrækkeligt, at emnerne for seksualundervisning alene er samtykke, grænser, prævention og seksuelt overførte sygdomme. Som foreslået af Danske Gymnasielever og Sex og Samfund bør også emner som lyst, sexismen, krænkelse, seksuelle overgreb indgå. GL mener desuden at seksualundervisningen med fordel kunne omfatte og indeholde emner som køn, kønsidentitet, kønsnormer, reproduktive rettigheder mv.

Skolen kultur og samværs politik

- GL anbefaler, at indsatsen bredes ud til også at omfatte en forpligtigelse til arbejde med skolens kultur og udarbejde en samværs politik, som forpligter skolerne til at fremme samtykkekultur blandt elever, som foreslået af Danske Gymnasielever og Sex og Samfund.

I eller udenfor fagene

- GL foreslår, at skolerne forpligtiges til i samarbejde med lærerne at beslutte, hvilke dele af seksualundervisningen, der skal foretages af skolens egne lærere og hvilke dele, der skal varetages af eksterne.

En række fag vil kunne byde ind med undervisning i konkrete emner og lærerne spiller en helt central rolle i forhold til skolens kultur og vil dermed med fordel kunne forestå en del af undervisningen. Samtidig er seksualundervisning ikke alene fagbunden og meget af indholdet kan ikke henføres til specifikke fag, ligesom der kan være vanskelige emner for lærerne at behandle i respekt for den klassiske lærer/elevrelation.

Til Børne- og Undervisningsministeriet
Att. AARJK@buvvm.dk

15. februar 2023

Høringssvar over udkast til lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Sex & Samfund takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. lovforslaget. Her følger vores bemærkninger til lovforslaget.

Lokal tilrettelæggelse og elevers medindflydelse bør sikres

Vi anerkender og er enige i, at den enkelte institution skal sikres frihed til selv at tilrettelægge den lokale seksualundervisning. På den måde kan skolen selv beslutte, hvilke emner skolen vælger at undervise i på klasseniveau eller til fælles temadage, og hvilke emner man vælger eksternt undervisning eller oplæg i fra lokale tilbud eller i forbindelse med studieture.

Vi mener, det er vigtigt, at undervisningen tilpasses rammerne på de forskellige typer og retninger af ungdomsuddannelser. I forhold til seksualundervisning på gymnasierne vil vi opfordre til at inddrage forskellige relevante faglige aktører og elevorganisationer i den konkrete rammesætning af undervisningen, ligesom det er vigtigt, at skolerne hver især byder input til seksualundervisningen på skolen fra skolens elever eller elevråd velkomment og sikrer elevers medindflydelse på tematikker og fokuspunkter i undervisningen.

Rammer for og krav til undervisningen bør fastlægges

Vi ved dog fra seksualundervisning i grundskolen, at et manglende timetal er en barriere for at seksualundervisning kommer på skemaet (se ”Evalueringen af Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab” her: <https://www.uvm.dk/publikationer/2019/190118-sundheds-og-seksualundervisningen-halter-efter-i-grundskolen>)

Samtidig ses udfordringen ved at knytte undervisningen til et enkelt fag allerede i praksis nu, hvor man nogle steder knytter dele af seksualundervisningen til biologi og den obligatoriske naturfagsgruppe. Undervisningen bliver ene og alene afhængig af den enkelte underviser (kerne)faglighed, som ikke er i seksualundervisning, og undervisningen bliver oftest reduceret til et meget snævert område af seksualundervisningen. Som et andet eksempel på et oplagt tværfagligt samarbejde om seksualundervisning kan man nævne undervisning om den ny samtykkelov i samfundsfag. Hvis eleverne udelukkende modtager undervisning lovgivning, strafferamme og enkeltsager, går de glip af mange og centrale perspektiver på samtykke og at navigere

i personlige grænser. Resultatet bliver en indskrænket og forsimplet, muligvis uhjælpelig, seksualundervisning. Hvis man med lovforslaget ønsker at indføre seksualundervisning og i samme livtag gøre en indvirkning på, hvor mange elever der oplever uønsket seksuel opmærksomhed, bør det sikres, at undervisningen også inkluderer plads til refleksion over og viden om, hvordan man kan se, vise, mærke og respektere andres grænser, og inkluderer de dilemmafyldte overvejelser, mange unge står alene om at navigere i.

Det vil i langt højere grad være muligt, hvis der samtidigt indføres et obligatorisk minimumskrav til timefastsættelsen og en minimumstærskel for en række tematikker, man som skole skal sikre, undervisningen kommer omkring. Det er også centralt for implementeringen af seksualundervisning, at man tilbyder klare rammer, man som skole og underviser kan orientere sig mod og støtte sig til. Både så der ikke opstår tvivl og usikkerhed om, hvad forventningen til dette nye tiltag er, og så skoler ikke er afhængige af de nuværende elevers input til emner i undervisningen.

Med minimum 15 timer per årgang kan man nå omkring lovforslagets ønske om indsigt i og refleksion over relevante temaer. Som nævnt indledningsvist kan den lokale fleksibilitet imødekommes ved, at den enkelte uddannelsesinstitution beslutter i hvilke fag eller formater, timerne skal placeres, ligesom undervisere med input fra eleverne udvælger de konkrete emner og læremidler for undervisningen.

Sex & Samfund anbefaler, at man fastlægger en overordnet række tematikker, som undervisningen som minimum skal dække i løbet af uddannelsens varighed. Vi foreslår følgende tematikker:

Prævention, sexsygdomme og fertilitet

Sex, lyst og samtykke

Ligestilling, diskrimination, mangfoldighed

Grænser på arbejdspladsen og seksuelle rettigheder

Samvær, grænser og festkultur

Perspektiver om digital adfærd og sociale medier bør indgå løbende, hvor det er relevant i undervisningen om ovenstående tematikker.

Det bemærkes også, at hvis man fastlægger denne række overordnede tematikker for seksualundervisningen, bidrager det i højere grad til opfyldelsen af verdensmål 4.7, som nævnes i forslaget, og derudover også til verdensmål 3.7 om sundhed og trivsel og 5.6 om ligestilling mellem kønnene. (Se mere på <https://www.underviserportal.dk/ungdom/uge-sex-paa-ungdomsud-dannelser/verdensmaal/>)

Kompetenceudvikling af undervisere og koordinatorene bør prioriteres

En anden læring fra obligatorisk seksualundervisning fra grundskolen er, at en af de større barrierer for seksualundervisning er, at en stor del af lærerne ikke mener, de er klædt godt nok

på til opgaven. Samme bekymring hører vi også fra det gymnasiale område fra lærere, skoleledere og elever. Det er vigtigt at tage ved lære af de erfaringer, der allerede findes med seksualundervisning, og ikke sætter undervisere i gang med områder, de ikke kender til eller føler sig klædt på til at undervise i. Lader man det være op til de enkelte undervisere at finde og kvalificere læringsmidler og undervisningsforløb uden faglige kompetencer på området, vil det på samme måde være svært at gennemføre den seksualundervisning, der ønskes med forslaget her. Derfor mener vi, det er afgørende, at kompetenceudvikling af undervisere prioriteres.

For at sikre at undervisningen som minimum kommer omkring en fastlagt række af tematikker, anbefaler Sex & Samfund, at hver skole organiserer, at der er en uddannet koordinatorfunktion på skolen. Fra evalueringen i grundskolen ved vi, at manglende systematik for planlægningen og tilrettelæggelsen af seksualundervisningen på skolen er en barriere for gennemførelsen af undervisning. Derfor bør der sikres ressourcer til, at hver skole har 2 eller flere koordinators for at sikre faglighed og systematik på området. Det er vigtigt at prioritere kompetenceudvikling af koordinators, så de kan agere ressourcepersoner og vejlede kolleger om tilbud og materialer til undervisningen, og understøtte koordineringen af, at årgangene kommer omkring de forskellige tematikker.

Løbende opdatering af undervisningsmaterialer bør sikres

Undervisning om emner som eksempelvis samtykke og prævention er først og kun relevant, når den bygger på nyeste viden. Det er afgørende, at undervisningsmaterialer om emner som nævnt i lovforslaget løbende holdes opdaterede, så det sikres, at seksualundervisningen ikke bidrager til den misinformation, mange unge i forvejen bliver eksponeret for.

Seksualundervisning på alle uddannelser for unge efter grundskolen bør indføres

Som det bemærkes i lovforslaget, harmonerer tidspunktet hvor mange unge begynder på en ungdomsuddannelse med, at mange unge har de første seksuelle erfaringer. Seksualundervisning er væsentlig for alle unge og er ikke relevant i kraft af, at man går på en gymnasial ungdomsuddannelse. Derfor ser Sex & Samfund frem til lignende politiske initiativer og lovforslag på erhvervsuddannelser, på FGU og på STU.

Sex & Samfund stiller sig til rådighed og uddyber gerne bemærkningerne.

Med venlig hilsen

Didde Lykke Jakobsen
Projektleder, Uddannelse og pædagogik
Sex & Samfund

København, 23-02-2023

Hørings svar: Lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser

Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning

§29 – Obligatorisk seksualundervisning

FSTB kan tilslutte sig en tilføjelse til §29 omhandlende seksualundervisning. Dog med den bemærkning at vi finder det særligt nødvendigt at fremhæve en undervisning der tager udgangspunkt i den mangfoldighed der gør sig gældende på området. Blandt målgruppen er en større andel af unge, der gør sig tanker om og erfaringer med en ikke-cis-heteronormativ kønsopfattelse, identitet og seksualitet. Det er vores indtryk at særligt denne del af målgruppen savner oplysning ud fra relevant og opdateret materiale, der kan afmystificere og normalisere en mere mangfoldig og inkluderende forståelse af området.

Tilføjelse af kønsidentitetsforhold

Af ovennævnte årsag anbefaler vi en tilføjelse om kønsidentitetsforhold til den foreslåede lovtekst:

»Stk. 7. Seksualundervisning skal, hvor det er relevant, indgå som en del af undervisningen. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet samt kønsidentitetsforhold og får mulighed for at reflektere herover.«

Med venlig hilsen

Helge Sune Nymand
Forperson, FSTB – Foreningen for Støtte til Transkønnede Børn

København, 24. februar 2023,
Børne- og Undervisningsministeriet

**AMNESTY
INTERNATIONAL**
DANSK AFDELING

Gammeltorv 8, 5.sal
1457 København K.

T: 33456565

F: 33456566

**Amnesty International Danmarks bemærkninger til høring over udkast til lovændring om
de gymnasiale uddannelser**
(Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk
seksualundervisning)

Børne- og Undervisningsministeriet har ved en e-mail den 30. januar 2023 anmodet Amnesty International Danmark (herefter Amnesty) om en udtalelse angående vedlagte udkast til lovændring om de gymnasiale uddannelser, således at loven udvides med indførelse af obligatorisk seksualundervisning. Amnesty takker for denne anmodning samt for muligheden for at levere et gennearbejdet og grundigt hørings svar, i kraft af en rimelig tidsfrist.

Det er med stor glæde, at Amnesty ser på udsigten til et krav om obligatorisk seksualundervisning på gymnasieuddannelserne fra skoleåret 23/24. Amnesty har kun enkelte bemærkninger, som handler om følgende punkter:

- **Samtykke og grænser i undervisningen**
- **Fokus på ikke normativ sex**
- **Tilrettelæggelse af undervisningen**
- **Seksualundervisning på alle ungdomsuddannelser**

Samtykke og grænser i undervisningen

Som det fremgår af lovforslaget, "*...viser den årlige elevtrivselsundersøgelse fra 2021, at 14 pct. af eleverne på de gymnasiale uddannelser inden for det seneste år er blevet udsat for uønsket seksuel opmærksomhed fra andre elever eller ansatte på skolen. På tilsvarende vis viste elevtrivselsundersøgelsen i 2020, at ca. 10 pct. af eleverne inden for det seneste år var blevet udsat for uønsket seksuel opmærksomhed af andre elever eller ansatte på skolen.*" Netop derfor er det yderst vigtigt, at seksualundervisningen skal inkludere emner som samtykke og det at lære at kunne læse hinandens grænser. Det er noget af det vigtigste i seksualundervisningen på disse alderstrin.

Fokus på ikke normativ sex

I lovforslaget fremgår det, at *"Eleverne vil i seksualundervisningen skulle stifte bekendtskab med emner som f.eks. samtykke, grænser, prævention og seksuelt overførte sygdomme."* Det er, som nævnt, yderst positivt at det i lovforslaget fremgår, at seksualundervisningen på gymnasieuddannelserne skal fokusere på samtykke og grænser.

Amnesty finder det dog også vigtigt, at der kommer fokus på andet end normativ heteroseksuel sex. Derfor anbefaler Amnesty, at der i lovforslaget ligeledes fremgår emner som homoseksualitet, biseksualitet, asexualitet og lignende, således at lovforslaget understreger vigtigheden i også at belyse sex, der ikke er mellem mænd og kvinder. Det vil gøre undervisningen mere nuanceret og inkluderende, samt medvirke til at normalisere forskellige seksualiteter.

Tilrettelæggelse af undervisningen

Amnesty vil gerne rose, at det fremgår af lovforslaget at *"Den enkelte institution vil med forslaget have frihed til selv at tilrettelægge indsatsen, så den passer til de lokale forhold. Der vil således ikke være krav om en særlig tilrettelæggelsesform. Seksualundervisningen vil dermed eksempelvis kunne tilrettelægges via fællesarrangementer, i bestemte fag eller som led i flerfaglige aktiviteter, ligesom seksualundervisningen vil kunne forestås af såvel interne som eksterne undervisere."*

Amnesty mener, at det er rigtig vigtigt, at der er denne frihed i tilrettelæggelsen af undervisningen, og at der er mulighed for at undervisningen kan tilrettelægges på en anderledes måde end den normale undervisning, samt at der kan gøres brug af eksterne undervisere. Dette er der ofte brug for, når der undervises i et emne, som mange elever såvel som lærer, finder følsomt og personligt.

Seksualundervisning på alle ungdomsuddannelser

Amnesty opfordrer til at seksualundervisning bliver gjort obligatorisk på alle ungdomsuddannelser og ikke kun de gymnasiale. Dette kunne inkludere uddannelser som Eux, FGU, højskoler og lignende. Det er vigtigt, at alle unge modtager seksualundervisning om samtykke, grænser og ikke normativ sex.

Amnesty International Danmark anbefaler:

- **At der i lovforslaget fremhæves, at seksualundervisning også skal lægge fokus på ikke normativ sex, som eksempel homoseksualitet, biseksualitet og asexualitet**
- **Seksualundervisning gøres obligatorisk på alle ungdomsuddannelser**

Venlig hilsen

Vibe Klarup, Generalsekretær
Amnesty International

**DANSKE
GYMNASIER**

Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

Danskegymnasier.dk
mail@danskegymnasier.dk

+45 3318 8260

Børne- og Undervisningsministeriet
Att. Juridisk Kontor, Departementet

S. 1
24. februar 2023

Høring vedr. ændring af lov om de gymnasiale uddannelser

Danske Gymnasier har den 30. januar 2023 modtaget udkast til forslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning), og foreningen takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Danske Gymnasier er enige med gymnasieforligskredsen i, at miljø og klima er vigtige dannelsesperspektiver i de gymnasiale uddannelser, ligesom foreningen tilslutter sig behovet for obligatorisk seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser.

Danske Gymnasier støtter på denne baggrund indholdet af de foreslåede ændringer af gymnasieloven, men ønsker at bemærke følgende til lovforslaget:

Udvidelse af lovens formålsbestemmelse

Som det fremgår af lovforslaget, indgår miljø og klima allerede som kernestof i flere fags læreplaner, ligesom det er foreningens indtryk, at rigtig mange gymnasier desuden arbejder med miljø og klima som led i flerfaglige forløb og mere helhedsorienterede skoleprojekter om at styrke elevernes bevidsthed, viden og kompetencer om bæredygtighed.

I forbindelse med en tilføjelse til formålsbestemmelsen for de gymnasiale uddannelser med de nævnte elementer er det efter Danske Gymnasiers opfattelse centralt, at den konkrete formulering udtrykker sig tilstrækkeligt bredt og samlende til at kunne rumme alle uddannelsernes fag og faglige aktiviteter. Dette er tilfældet i dag, hvor det i § 1. Stk. 3 hedder:

Danske Gymnasier
D +45 3318 8260
mail@danskegymnasier.dk

”(...)Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund samt til deres udvikling.(...)”

Denne treleddede formulering (medmennesker, natur og samfund) dækker de tre hovedområder/fakulteter, som de almengymnasiale fag traditionelt inddeles i: humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab, ligesom den samtidig dækker tre helt centrale elementer/synsvinkler, som indgår i de fleste fag – samt ikke mindst i samspillet mellem dem.

Med den foreslåede tilføjelse ”, miljø, klima,” er der imidlertid efter foreningens opfattelse tale om et ordvalg, som dels begrebsmæssigt kan underordnes (og således kan siges allerede at være indeholdt i) ”natur”, dels ikke i samme grad som de tre eksisterende elementer er dækkende for de forskellige hovedområder og fag. Miljø og klima efter vil således efter foreningens vurdering være mindre oplagte fællesnævner for en række gymnasiale fag, herunder humanistiske.

Derfor foreslår foreningen, at gymnasieforligskredsen og Børne- og Undervisningsministeriet overvejer, hvorvidt den foreslåede tilføjelse kunne erstattes med ”bæredygtighed”, hvilket, jf. lovforslagets henvisning til FN’s verdensmål, forekommer bredere og mere dækkende for det almene gymnasiums hovedområder og fag. Det vil efter foreningens vurdering med dette ordvalg være tydeligere at se forpligtelsen for alle de gymnasiale fag til – i de sammenhænge hvor det er relevant – også at arbejde med dette dannelsesperspektiv.

Indførelse af obligatorisk seksualundervisning

Danske Gymnasier finder det jf. lovforslaget relevant at tilføje kravet om obligatorisk seksualundervisning til § 29 i lov om de gymnasiale uddannelser, hvoraf der blandt andet fremgår en række tværgående kompetencekrav til eleverne. Foreningen er således enig i, at seksualundervisningen ikke skal bindes til bestemte fag, ligesom foreningen støtter, at det enkelte gymnasium jf. lovforslaget får frihed til at tilrettelægge indsatsen lokalt.

Foreningen noterer sig, at det af lovforslaget fremgår, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet med ekstern bistand vil udarbejde inspirationsmateriale i en række fag, som vil kunne bruges i seksualundervisningen. Foreningen anmoder i den forbindelse om, at styrelsen ligeledes udarbejder en egentlig vejledning for den obligatoriske seksualundervisning, så der – i lighed med de

vejledninger der findes til de øvrige tværgående kompetencekrav, der fremgår af § 29 – gives tydelige forslag til rammesætning, indhold og sammenhæng til den progressionsplan for det faglige samspil, som jf. bekendtgørelsen for de gymnasiale uddannelser skal udmøntes lokalt på det enkelte gymnasium.

Med venlig hilsen

Henrik Nevers
Formand

S. 3
24. februar 2023

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
LIHE@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

Sendt pr. e-mail til aarjk@uvm.dk

DOK. NR. 23/00383-2

24. FEBRUAR 2023

HØRINGSSVAR VEDR. UDKAST TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DE GYMNASIALE UDDANNELSER (UDVIDELSE AF LOVENS FORMÅLSBESTEMMELSE OG INDFØRELSE AF OBLIGATORISK SEKSUALUNDERVISNING)

Børne- og Undervisningsministeriet har ved e-mail af 30. januar 2023 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lov om ændring af lov om gymnasiale uddannelser (udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning).

Instituttet finder det overordentligt positivt, at der indføres obligatorisk seksualundervisning på de danske gymnasiale uddannelser (Stx, Hf, Hhx og Htx), idet undervisning og lærerfaciliteret dialog om seksualitet, køn, rettigheder, grænser, normer og samtykke kan bidrage til, at unge indgår i gode og ligeværdige relationer, modvirke uhensigtsmæssige kønsnormer og stereotyper samt forebygge seksuelle krænkelser blandt unge.

Seksual- og sundhedsundervisning og familiekundskab har siden 1970 været obligatorisk i grundskolen indtil 9. klasse, og der har ikke i samme periode været obligatorisk seksualundervisning til elever på ungdomsuddannelsesniveau. Det forekommer paradoksalt, da det netop er i den alder, at mange unge har deres første intime relationer og seksuelle debut,¹ ligesom den seksuelle lavalder i Danmark er 15 år. Det er derfor hensigtsmæssigt, at elever i denne livsfase tilbydes obligatorisk seksualundervisning, der bygger videre på grundskolens

¹ Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Andresen, J. B., & Graugaard, C. (2019). Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018, s. 172ff og 607-8, tilgængelig her: https://files.projektsexus.dk/2019-10-26_SEXUS-rapport_2017-2018.pdf

obligatoriske sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Desuden efterspørger elever på ungdomsuddannelserne også selv seksualundervisning af samme grund (se udkastets side 3).

Den årlige elevtrivselsmåling fra 2021 viser, at 14 procent af eleverne på de gymnasiale uddannelser i varierende grad oplever at blive udsat for uønsket seksuel opmærksomhed fra andre elever eller ansatte (se udkastets side 3). Dette understøtter behovet for seksualundervisning.

Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, der trådte i kraft i 2021, lægger op til en ny forståelse af seksuelle og kønnede relationer med fokus på frivillighed og gensidighed. Obligatorisk seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser vil kunne bidrage til at understøtte gensidige seksuelle relationer og ligestilling i seksuelle forhold, samt styrke forebyggelsen af såvel fysiske som digitale krænkelse, både i form af seksualforbrydelser og seksuel og kønnet chikane.

Instituttet har i sin parallelrapport til Kvindekomiteens niende undersøgelse af Danmark anbefalet, at regeringen tager initiativ til at sikre, at danske elever i både grundskolen og på ungdomsuddannelsesniveau sikres relevant undervisning i grundlæggende menneskerettigheder og ligestilling mellem kønnene.²

Det er derfor instituttets opfattelse, at seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser udover et vigtigt fokus på sundhed, trivsel og sociale normer bør have et rettighedsbaseret og antidiskriminatorisk udgangspunkt, der kan medvirke til at fremme unges selvbestemmelse i forhold til seksualitet, køn og krop og forebygge forskelsbehandling, særligt på grund af køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskaraktistika.

Instituttet bemærker, at udkastet ikke indeholder en ligestillingsvurdering, hvilket forekommer relevant i forhold til emnet for lovforslaget.

Instituttet har i øvrigt følgende bemærkninger til lovforslaget:

² Institut for Menneskerettigheder, 'Parallel report to CEDAW (2021): 9th Examination of Denmark', 2021, side 9, tilgængelig her: https://www.humanrights.dk/files/media/document/parallel%20cedaw_2021.pdf. Se også komiteens konkluderende betragtninger på undersøgelsen, tilgængeligt her: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/061/72/PDF/N2106172.pdf?OpenElement>

UNDERVISNINGSSINDHOLDET BØR VÆRE BREDT OG INKLUDERE LGBT+-PERSONER

Som udkastet til lovforslaget er formuleret, skal den obligatoriske seksualundervisning tilrettelægges, så eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet og får mulighed for at reflektere herover. Det fremgår desuden af udkastet, at eleverne vil skulle stifte bekendtskab med emner som f.eks. samtykke, grænser, prævention og seksuelt overførte sygdomme i seksualundervisningen. Derudover vil den enkelte institution have frihed til selv at tilrettelægge indsatsen, så den passer til de lokale forhold (udkastets side 6 og 12).

Instituttet finder, at lovudkastet giver en for snæver afgrænsning af området for undervisningen. Det er instituttets opfattelse, at seksualundervisningen også bør adressere kønnede og seksuelle normer i en bredere forstand, for eksempel ved at sikre, at også LGBT+-personers erfaringer og forhold inddrages i undervisningen.

En mangfoldig seksualundervisning, der inkluderer forskellige seksuelle orienteringer og kønsidentiteter, vil kunne bidrage til, at eleverne får fordomsfri viden om forskellige grupper, også selvom de ikke konkret efterspørger det eller selv identificerer sig med disse forskellige grupper. Det vil kunne være med til at forebygge stereotyper, forskelsbehandling og chikane af LGBT+-personer.

Instituttet bemærker, at LGBT+-personer er særligt udsatte for diskrimination, had, chikane og vold på baggrund af deres kønsidentitet og/eller seksualitet både i skolen³ og i samfundet mere generelt.⁴

³ LGBT+ Danmark og lgbt+ ungdom, 'Stop diskrimination i skolen: LGBTQ+ elevs trivsel og vilkår i grundskolen', 2021, tilgængelig her: <https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2021/06/Stop-diskrimination-i-skolen-2021.pdf>.

⁴ Greve, J., Østergaard, S. V., Andersen, M., & Thomsen, M. K. (2022). Kortlægning af homo- og biseksuelles samt transpersoners levevilkår og samfundsdeltagelse. VIVE Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, tilgængelig her: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/kortlaegning-af-homo-og-biseksuelles-samt-transpersoners-levetilkaar-og-samfundsdeltagelse-18049/>; Algren, M. H., & Laursen, B. (2021). Vold og overgreb i Danmark 2021. Statens Institut for Folkesundhed, SDU, tilgængelig her: <https://www.trm.dk/media/hwshtxx3/vold-og-overgreb-i-danmark-2021-final.pdf>; ALS Research, 'Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have en LGBTI-identitet i Danmark', 2020, tilgængelig her: https://lgbt.dk/wpcontent/uploads/2021/10/udfordringer_og_stigma_i_ft_at_have_lgbti-identitet.pdf; Institut for Menneskerettigheder, 'Had

Instituttet anbefaler derfor, at lovforslaget får en mere præcis og bredere beskrivelse af seksualundervisningens område og indhold, der blandt andet sikrer, at LGBT+-personers erfaringer og perspektiver bliver inkluderet i undervisningen.

Det er oplagt, at en bred og mangfoldig tilrettelæggelse af undervisningen kan sikres gennem det vejledende inspirationsmateriale, som Styrelsen for Undervisning og Kvalitet udarbejder til brug for undervisningen. Seksualundervisningens område og indhold bør imidlertid beskrives klarere i den overordnede lovgivningsramme for undervisningen, idet de enkelte uddannelsesinstitutioner kan få udfordringer med at tilrettelægge en kvalitativt tilfredsstillende indsats. Instituttet anbefaler derfor, at der udvikles en mere detaljeret og præcis rammebeskrivelse.

UNDERVISERKOMPETENCER SKAL STYRKES

Det er et positivt skridt, at der indføres obligatorisk seksualundervisning på gymnasieuddannelserne, og at der samtidig sikres udvikling af nyt inspirationsmateriale til undervisningen. Det er dog instituttets opfattelse, at lovinitiativet mangler at forholde sig til, hvordan undervisere og fagpersoner på de gymnasiale uddannelser sikres de fornødne både faglige og pædagogiske kompetencer til at varetage undervisningen og dialogen med eleverne om de forskellige emner.

Selv om de enkelte uddannelsesinstitutioner, der som nævnt får frihed til selv at tilrettelægge indsatsen tilpasset lokale forhold, vælger at lade eksterne undervisere varetage seksualundervisningen, vil det stadig være relevant, at undervisere og fagpersoner på uddannelserne har en grundlæggende viden om området, idet et chikanefrit miljø og en tryk og åben dialog om seksualitet og digitale krænkelser kan have stor betydning for elevernes generelle trivsel på uddannelserne.

En større evaluering af grundskolens seksualundervisningsindsats fra 2019 viste, at der både er uklarhed om ansvarsfordelingen i forhold til undervisningen og store udfordringer med at få prioriteret sundheds- og seksualundervisningen og familiekundskab i grundskolen. Eleverne pegede blandt andet på, at undervisningen var utilstrækkelig i forhold til emner som rettigheder, normer, mangfoldighed, reproduktion og seksualitet samt seksuel sundhed.⁵ Erfaringerne fra

mod minoriteter. Fortællinger om had i hverdagen', 2022, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/had-mod-minoriteter>.

⁵ Als Research, 'Evaluering af sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab', 2019, tilgængelig her: <https://www.uvm.dk/>

seksualundervisningen i grundskolen viser, at en obligatorisk lovramme om undervisningen ikke er nok til at sikre kvalificeret undervisning på området. Der er også brug for at sikre en tydelig ansvarsfordeling og styrke undervisere og fagpersoners faglige og pædagogiske kompetencer til at varetage undervisningen og dialogen med unge.

Instituttet anbefaler derfor, at regeringen afsætter midler til uddannelse og efteruddannelse i emner som seksualitet, køn, rettigheder, diskrimination, trivsel, seksualpædagogik målrettet undervisere og fagpersoner, der skal varetage undervisningen i seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser.

INSPIRATIONSMATERIALET BØR SÆTTE FOKUS PÅ RETTIGHEDER OG LIGESTILLING, SAMTYKKE OG DIGITALE KRÆNKELSER

Instituttet finder det positivt, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet tager initiativ til at udvikle vejledende inspirationsmaterialer til at understøtte den obligatoriske seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser.

Som allerede nævnt, mener instituttet, at den obligatoriske seksualundervisning på gymnasierne bør have et rettighedsbaseret og antidiskriminatorisk udgangspunkt. Dette bør afspejles i det vejledende inspirationsmateriale, så undervisningsmaterialerne understøtter unges menneskerettigheder, herunder også styrker deres kendskab til menneskerettighederne, samt styrker ligestillingen mellem kønnene og LGBT+-personers og andre udsatte gruppers rettigheder.

Derudover bemærker instituttet, at der er behov for, at det vejledende inspirationsmateriale sætter fokus på temaerne om samtykke og grænser samt digitale krænkelse.

Med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i Danmark er det særlig vigtigt, at undervisningsmaterialerne styrker unges refleksioner om samtykke og grænser og skærper deres blik for kønnede normer og stereotyper i forbindelse med seksuelle relationer.⁶ Undervisningen om disse emner vil kunne bidrage til at fremme

</media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190107-als-research-evaluering-af-ssf.pdf>.

⁶ Mastrigt, S et al. (2021): 'Unge stereotype holdninger til voldtægt', Aarhus Universitet og Det Kriminalpræventive Råd, tilgængeligt her: [https://dkr.dk/Media/637741304725141286/Van%20Mastrigt,%20Hartmann%20\(2021\).%20Unge%20stereotype%20holdninger%20til%20voldt%c3%a6gt.pdf](https://dkr.dk/Media/637741304725141286/Van%20Mastrigt,%20Hartmann%20(2021).%20Unge%20stereotype%20holdninger%20til%20voldt%c3%a6gt.pdf)

ligestilling mellem kønnene og modvirke til forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuelle overgreb blandt unge.

Hadefulde kommentarer og trusler og chikane online er et alvorligt og stigende problem, der især rammer unge.⁷ Unge er også udsat for digitale krænkelser, når de går på en ungdomsuddannelse. Der har også været en række sager om seksuelle krænkelser via internettet blandt unge, herunder den såkaldte 'Umbrella-sag'.⁸ Der er behov for at styrke unges digitale dannelse og forståelse af digitale krænkelser, hvilket vil være et oplagt emne i seksualundervisningen på ungdomsuddannelser.

Instituttet anbefaler derfor, at rettigheds- og ligestillingsperspektiverne skrives ind i det vejledende inspirationsmateriale fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, og at digitale krænkelser indgår som et selvstændigt fokusområde.

KRAVET OM OBLIGATORISK SEKSUALUNDERVISNING BØR OGSÅ OMFATTE ERHVERVSUDDANNELSERNE

Erhvervsuddannelserne (Eud/Eux) udgør sammen med de gymnasiale uddannelser de to største spor af ungdomsuddannelser i Danmark. En stor del af de unge, som ikke tager en gymnasial uddannelse, går på erhvervsuddannelserne. Instituttet anbefaler derfor, at regeringen tager initiativ til at indføre obligatorisk seksualundervisning på erhvervsuddannelserne.

Instituttet har tidligere sat fokus på, at der er store udfordringer med seksuel chikane, sexismen og kønsstereotype opfattelser på erhvervsuddannelserne og i de erhverv, som erhvervsuddannelserne uddanner til.⁹ Derudover viser trivselsmålinger fra 2021, at der er

⁷ Institut for Menneskerettigheder, 'Hadefulde ytringer på Facebook', 2017, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/hadefulde-ytringer-paa-facebook>; Institut for Menneskerettigheder, 'Den offentlige debat på Facebook. En undersøgelse af danskernes debatadfærd', 2022, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/offentlige-debat-paa-facebook-undersogelse-danskernes-debatadfaerd>.

⁸ Se hertil blandt andre UfR 2019.1232 H.

⁹ Institut for Menneskerettigheder, 'Skæv kønsfordeling på erhvervsuddannelserne skaber frafald og mistro blandt elever', 2020, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/nyheder/skaev-koensfordeling-paa-erhvervsuddannelserne-skaber-fracald-mistro-blandt-elever>; Institut for Menneskerettigheder, 'Hver femte elev i hotel- og restaurationsbranchen udsat for sexchikane', 2019,

problemer med seksuel chikane på erhvervsskolerne, særligt rettet mod yngre kvinder.¹⁰

Det er instituttets vurdering, at eleverne på erhvervsuddannelserne har mindst lige så stort behov for seksualundervisning som eleverne på gymnasierne. Instituttet vil samtidig anbefale, at regeringen tager tilsvarende initiativer til at sikre obligatorisk seksualundervisning på den Forberedende Grunduddannelse (FGU) og på Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov (STU).

Med venlig hilsen

Morten Emmerik Wøldike

TEAMLEDER

tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/nyheder/hver-femte-elev-hotel-restaurationsbranchen-udsat-sexchikane>.

¹⁰ Børne- og Undervisningsministeriets uddannelsesstatistik om elevtrivsel. Tilgængelig her: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Topics/28.aspx>.

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Landssammenslutningen af Handelsskoleelever og Erhvervsskolernes Elevorganisation hørings svar - lovforslag om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever (LH) og Erhvervsskolernes Elevorganisation (EEO) kvitterer for høringen, og har følgende bemærkninger:

Elevorganisationerne vil på det allerkræftigste rose beslutningen, om at gøre seksualundervisning obligatorisk på de gymnasiale uddannelser. Vi anser god seksualundervisning, som en essentiel hjørnesteen for folkesundheden, elevers trivsel og for vores institutioners almindelige karakter.

Vi ser desuden meget positivt på fremhævelsen af eleverne og deres ønsker i motivationen for lovgivningen. Dette ses specielt i forhold til forligskredsens fokus på samtykke og grænser, som er blevet kraftigt efterspurgt af elever og elevorganisationerne. Det er et stærkt signal til ungdommen om, at man tager vores stemme seriøst og vores organisationer står fortsat til rådighed for at sikre en effektiv implementering af lovgivningen.

Når dette er sagt, er vi bekymrede for at manglende strukturelle tiltag kan gøre det problematisk at indfri ambitionerne, som blev præsenteret af forligskredsen.

Manglende timetal:

Det er et klart ønske fra elevorganisationerne, at der sættes en nedre grænse for, hvor mange timer, seksualundervisningen skal udføres. Da seksualundervisningen skal indgå i de tværgående aktiviteter, hvor der er mange andre faglige mål, der skal opnås, er vi bekymrede for, at seksualundervisningen på nogle institutioner vil blive underprioriteret. Vi er bekymrede for, at dette vil resultere i en stor variation af kvaliteten på tværs af landet. Dette vil risikere at skade både den nationale kvalitetsstandard, og elevernes mulighed for at omgå sig i verdenen.

Facilitering af seksualundervisning:

Vi støtter op om, at der er en høj grad af lokal selvbestemmelse, når seksualundervisningen skal tilrettelægges på institutionerne. Vi mener, at dette lader institutionerne justere undervisningen efter lokale forudsætninger og behov.

Vi er dog bekymrede for, at institutionerne ikke har fået de nødvendige ressourcer til at organisere undervisningen.

På trods af, at der i aftaleteksten fra forligskredsen står, at undervisningen kan faciliteres af eksterne undervisere, er der ikke afsat flere midler til institutionerne.

Pengene skal altså findes i institutionens nuværende budgetter. Det betyder i praksis, at det kun er rigere institutioner, der har adgang til eksterne undervisere.

Hvis en skole derimod ønsker, at undervisningen skal faciliteres af de fastansatte undervisere, er der endnu ikke udviklet nogen planer eller udbud for efteruddannelse med fokus på seksualundervisning. Vi frygter, at det vil betyde, at undervisningen på

skoler, der underprioriterer seksualundervisning, eller skoler med lærermangel, vil blive faciliteret af undervisere uden de rette kompetencer.

Vi anbefaler, at der stilles en form for minimumskrav til underviserkompetencer, og at der arbejdes systematisk med, at gymnasier i hele landet får mulighed for at udbyde seksualundervisning af høj kvalitet.

Læringsmål

Vi anser det som bekymrende, at der mangler klare læringsmål for seksualundervisningen. Vi frygter, at det vil svække ministeriets mulighed for at sikre kvaliteten af uddannelsen, hvis institutionerne har for løse rammer. Det gør det desuden problematisk for elever at klage om undervisningen for eksempelvis deres institutionsleder eller skolebestyrelse, hvis der ikke er konkrete mål, de kan påvise at institutionen ikke opnår.

Inklusion af kønsidentiteter i seksualundervisning

Derudover vil vi gerne have afklaret brugen af ordet "seksualitet" i høringen. Det står for os uklart, hvorvidt kønsidentiteter er underforstået som et delelement af seksualitet, eller om elever ikke skal have undervisning i kønsidentiteter.

Hvis kønsidentiteter indgår i ministeriets forståelse af seksualitet, ville vi anbefale, at kønsidentitet bliver skrevet eksplicit frem i fremtidig kommunikation.

Seksualundervisning på erhvervsuddannelserne

Det er fortsat et ønske fra elevorganisationerne, at der indføres seksualundervisning på erhvervsuddannelserne. Vi anser den viden man tilegner sig af seksualundervisning som essentiel for at omgå sig i verdenen. God seksualundervisning bør derfor være tilgængelig for alle unge mennesker, uanset deres uddannelse.

Evaluerings af seksualundervisning

Vi ønsker tilmed en særskilt evaluering af seksualundervisningen, for at vurdere kvaliteten af indsatsen. Evalueringen skal være med til at sikre, at undervisningen lever op til målet og at der er en sammenlignelig kvalitet i hele landet.

Med venlig hilsen

Madeleine Steenberg Williams
Forkvinde, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning

Oliver Gabrielsen
Formand, Landssammenslutningen af Handelsskoleelever

Julie K. Madsen
Forkvinde, Erhvervsskolernes Elevorganisation